

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	๓
สารบัญ.....	๕
บทที่ ๑ บทนำ.....	๒๔
บทที่ ๒ เจตนารมณ์และการใช้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙.....	๒๕
๑. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายมหาชน.....	๒๕
๒. เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙.....	๒๕
๒.๑ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙.....	๒๕
๒.๒ เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ ให้เจ้าหน้าที่ผ่อนชำระเงินที่จะต้องรับผิดได้.....	๒๖
๒.๓ เจ้าหน้าที่อาจไม่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนของความเสียหายและมีสิทธิหักส่วนแห่งความรับผิดที่เกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมได้ (มาตรา ๘ วรรคสอง และวรรคสาม).....	๒๖
๒.๓.๑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกผู้เสียหาย.....	๒๖
๒.๓.๒ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ.....	๒๗
๒.๔ คำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครองสูงสุด.....	๒๗
๓. การใช้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙.....	๒๘
๓.๑ วันที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ มีผลใช้บังคับและผลทางกฎหมาย (มาตรา ๒).....	๒๘
๓.๑.๑ การกระทำละเมิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ มีผลใช้บังคับ.....	๒๘
๓.๑.๑.๑ เหตุละเมิดเกิดก่อนและฟ้องคดีก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ มีผลใช้บังคับ.....	๒๙
๓.๑.๑.๒ เหตุละเมิดเกิดก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ มีผลใช้บังคับ แต่การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ฯลฯ ตลอดจนการฟ้องคดีได้ดำเนินการเมื่อพระราชบัญญัติฯ มีผลใช้บังคับแล้ว.....	๒๙

๓.๑.๒ การกระทำละเมิดเกิดขึ้นเมื่อพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด มีผลใช้บังคับแล้ว	๓๒
๓.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ และกฎหมายอื่น (มาตรา ๓)	๓๓
๓.๒.๑ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๓๓
๓.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กับกฎหมายอื่น	๓๓
๓.๒.๒.๑ ความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	๓๓
๓.๒.๒.๒ ความสัมพันธ์กับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๓๓
๓.๒.๒.๓ ความสัมพันธ์กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	๓๕
๓.๒.๒.๔ ความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒	๓๖
๓.๒.๒.๕ ความสัมพันธ์กับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	๓๗
๓.๒.๒.๖ ความสัมพันธ์กับกฎหมายเฉพาะที่กำหนดหลักเกณฑ์ ความรับผิดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่ดำรง ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งไว้	๓๘
๓.๓ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ ใช้บังคับกับ “เจ้าหน้าที่”	๓๙
๓.๓.๑ กรณีที่มีการวินิจฉัยว่าเป็น “เจ้าหน้าที่”	๓๙
๓.๓.๒ กรณีที่มีการวินิจฉัยว่าไม่เป็น “เจ้าหน้าที่”	๔๔
๓.๓.๓ “เจ้าหน้าที่” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (ระเบียบฯ ข้อ ๔)	๔๖
๓.๔ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ ใช้บังคับกับ “หน่วยงานของรัฐ”	๔๗
๓.๔.๑ กรณีที่เป็น “หน่วยงานของรัฐ” (มาตรา ๔)	๔๗
๓.๔.๑.๑ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม	๔๗
๓.๔.๑.๒ ราชการส่วนภูมิภาค	๔๙
๓.๔.๑.๓ ราชการส่วนท้องถิ่น	๔๙
๓.๔.๑.๔ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือ พระราชกฤษฎีกา	๕๐
๑) รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ	๕๐
๒) รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา	๕๒

๓.๔.๑.๕ หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็น
หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๕๓

๓.๔.๒ กรณีที่ไม่เป็น “หน่วยงานของรัฐ”

๖๐

๓.๔.๓ ผลทางกฎหมายของการที่ไม่เป็น “หน่วยงานของรัฐ”

๖๔

บทที่ ๓ การกระทำละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พ.ศ. ๒๕๓๙..... ๖๖

๑. อย่างไรเป็นเป็นการกระทำละเมิด

๖๗

๒. การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๖๗

๒.๑ “การกระทำ”

๖๗

๒.๒ “การกระทำโดยจงใจ”

๖๘

๒.๓ “การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ”

๗๓

๒.๔ “การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง”

๗๖

๒.๕ ความเสียหายมิได้เกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง

๘๐

๓. “กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย”

๘๔

๓.๑ กรณีที่ไม่เป็นละเมิด

๘๕

๓.๒ กรณีที่เป็นละเมิด

๘๗

๔. ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น

๘๙

๔.๑ กรณีที่ไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายหรือเสียหายเป็นพิเศษ

๘๙

๔.๒ ความเสียหายที่ไม่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลย

๙๑

๔.๓ ความเสียหายที่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลย

๙๓

บทที่ ๔ การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่..... ๙๗

๑. การกระทำละเมิดโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่หรือมิได้กระทำในฐานะเจ้าหน้าที่

๙๗

๒. การกระทำละเมิดโดยเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่

๙๗

๒.๑ กรณีเหตุเกิดเพราะการกระทำผิดทางอาญา มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่
ราชการ

๙๗

๒.๑.๑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐโดยมีเจตนาทุจริต
ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

๙๗

๒.๑.๑.๑ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

๙๘

๒.๑.๑.๒ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่
ระหว่างศาล

๙๙

๒.๑.๑.๓ คำตัดสินของศาลปกครองสูงสุด

๙๙

๒.๑.๑.๔ ความเห็นของนักวิชาการ

๑๐๐

๒.๑.๑.๕ ความเห็นของผู้เขียน

๑๐๐

๒.๒ การกระทำของเจ้าหน้าที่ที่มีได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่หน่วยงานของรัฐ	๑๐๑
๒.๓ กรณีเหตุไม่ได้เกิดในขณะปฏิบัติหน้าที่	๑๐๑
๒.๔ กระทำด้วยเรื่องส่วนตัว	๑๐๒
๓. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับกับกรณีเจ้าหน้าที่กระทำความผิดที่มีใช้ในการปฏิบัติหน้าที่	๑๐๔
๓.๑ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อบุคคลภายนอกโดยมิได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่	๑๐๔
๓.๒ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐโดยมิได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่	๑๐๕
๔. การกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ที่มีใช้การกระทำการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องฟ้องใครฟ้องต่อศาลใด กำหนดอายุความฟ้องร้องมีเพียงใด การเรียกเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาเป็นคู่ความในคดีและกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี	๑๐๘
๔.๑ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อผู้เสียหายอันมิใช่การกระทำการปฏิบัติหน้าที่	๑๐๘
๔.๑.๑ ฟ้องใครและใครต้องรับผิดชอบ	๑๐๘
๔.๑.๒ ฟ้องต่อศาลใด	๑๐๙
๔.๑.๓ กำหนดอายุความฟ้องร้องคดีละเมิดต่อศาลยุติธรรม	๑๐๙
๔.๑.๔ การเรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาเป็นคู่ความในคดี	๑๑๐
๔.๑.๕ กฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี	๑๑๑
๔.๒ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดโดยมิใช่การกระทำการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดหรือไม่	๑๑๑
๔.๒.๑ ฟ้องใคร	๑๑๑
๔.๒.๒ ฟ้องต่อศาลใด	๑๑๑
๔.๒.๓ กำหนดอายุความฟ้องร้อง	๑๑๑
๔.๒.๔ อายุความสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่	๑๑๑
๔.๒.๕ กฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี	๑๑๒
บทที่ ๕ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอกผู้เสียหาย.....	๑๑๓
๑. “หน่วยงานของรัฐ” และ “ความเสียหาย” มีความหมายเพียงใด (ระเบียบฯ ข้อ ๓๐ และข้อ ๔ วรรคห้า)	๑๑๓
๑.๑ นิยาม “หน่วยงานของรัฐ” ตามระเบียบฯ ข้อ ๓๐ แคบกว่านิยาม “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ	๑๑๓
๑.๒ นิยาม “ความเสียหาย”	๑๑๔
๒. เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่ต้องแจ้งผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า (ระเบียบฯ ข้อ ๓๑)	๑๑๕
๒.๑ การรายงานผู้บังคับบัญชา	๑๑๕
๒.๒ การนำระเบียบฯ ข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม	๑๑๖

๓. ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐได้ แต่ฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ (มาตรา ๕) ๑๑๙
- ๓.๑ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ
ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่ ๑๑๙
- ๓.๒ หน่วยงานของรัฐที่จะถูกฟ้องต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานของรัฐ
ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ๑๒๑
- ๓.๓ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ
ได้แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ๑๒๓
- ๓.๔ กระบวนการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในกรณีที่
เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดมิได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ๑๒๖
- ๓.๕ จะต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐยังศาลใด ๑๒๖
- ๓.๕.๑ คดีละเมิดประเภทใดที่ต้องฟ้องยังศาลปกครอง ๑๒๗
- ๓.๕.๑.๑ คดีละเมิดที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของ
ศาลปกครอง ๑๒๗
- ๓.๕.๑.๒ คดีละเมิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง ๑๒๙
- ๑) กระทำความผิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ๑๒๙
- ๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน ๑๓๔
- (๑) คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ๑๓๔
- (๒) คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจ
หน้าที่ระหว่างศาล ๑๓๙
- ๓) การออกคำสั่งโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน
หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ ๑๔๑
- ๔) การดำเนินงานที่เป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
ซึ่งมีการกระทำทางปกครองปะปนอยู่ ๑๔๒
- ๕) กรณีกระทำความผิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่
ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ๑๔๕
- ๖) คดีที่ฟ้องต่อศาลปกครอง หากผู้ฟ้องคดีในฐานะเจ้าหน้าที่
มูลละเมิดของบังคับตามสิทธิเรียกร้องอันมีต่อเจ้ามรดก
ผู้ตายต้องบังคับตามมาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม แห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ๑๔๕
- ๓.๕.๒ การฟ้องคดีละเมิดต่อศาลปกครอง ๑๔๖
- ๓.๕.๒.๑ คดีละเมิดต้องฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครอง
สูงสุด ๑๔๖
- ๓.๕.๒.๒ คดีละเมิดต้องฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีเขตอำนาจ ๑๔๘
- ๓.๕.๒.๓ เงื่อนไขการฟ้องคดีละเมิดที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดบุคคล
ภายนอก ๑๔๙
- ๑) เงื่อนไขการเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรือ
อาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ๑๕๐

๒) เจื่อนไขการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดก่อนการฟ้องคดี	๑๕๑
๓) เจื่อนไขการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายต้องมีคำบังคับ	๑๕๕
๔) เจื่อนไขในเรื่องระยะเวลาการฟ้องคดี	๑๕๕
(๑) ระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ	๑๕๕
(๒) ระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ	๑๕๘
๕) คำฟ้องคดีละเมิดต้องใช้ถ้อยคำสภาพและมีรายการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ	๑๕๙
๖) ผู้ฟ้องคดีละเมิดต้องมีความสามารถตามกฎหมาย	๑๕๙
๗) เจื่อนไขในการเสียค่าธรรมเนียมศาล	๑๖๐
๘) เจื่อนไขห้ามฟ้องซ้อน ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำและฟ้องซ้ำ	๑๖๒
(๑) ฟ้องซ้อน	๑๖๒
(๑)-๑ ลักษณะของฟ้องซ้อน	๑๖๒
(๑)-๑.๑ คดีอยู่ระหว่างพิจารณา	๑๖๒
(๑)-๑.๒ ห้ามผู้ฟ้องคดี	๑๖๓
(๑)-๑.๓ ห้ามยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกัน	๑๖๓
(๑)-๒ กรณีที่ไม่เป็นการฟ้องซ้อน	๑๖๓
(๒) ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ	๑๖๔
(๒)-๑ กรณีที่ไม่เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ	๑๖๔
(๒)-๒ กรณีที่เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ	๑๖๔
(๓) ฟ้องซ้ำ	๑๖๕
(๓)-๑ กรณีที่ไม่เป็นฟ้องซ้ำ	๑๖๕
(๓)-๒ กรณีที่เป็นฟ้องซ้ำ	๑๖๖
๓.๕.๓ คดีละเมิดที่ต้องฟ้องต่อศาลยุติธรรม	๑๖๖
๓.๕.๓.๑ การกระทำละเมิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือดำเนินกระบวนการที่ต่อเนื่องกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	๑๖๖
๓.๕.๓.๒ การปฏิบัติหน้าที่ตามปกติหรือโดยทั่วไปหรือตามที่ได้รับมอบหมายมิใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย แต่หากก่อให้เกิดความเสียหายก็เป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่	๑๗๐

๓.๕.๓.๓	การกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง	๑๗๔
๓.๕.๓.๔	คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน	๑๗๕
๓.๕.๔	การฟ้องคดีละเมิดต่อศาลยุติธรรม	๑๗๖
๓.๕.๔.๑	ต้องเป็นกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	
	มาตรา ๕๕	๑๗๖
	๑) ต้องเป็นบุคคล	๑๗๖
	๒) ต้องมีข้อโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง	๑๗๖
๓.๕.๔.๒	คู่ความต้องมีความสามารถ	๑๗๖
๓.๕.๔.๓	เขตอำนาจศาล	๑๗๗
๓.๕.๔.๔	ต้องไม่เป็นฟ้องซ้อน ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำและฟ้องซ้ำ	๑๗๗
	๑) ฟ้องซ้อน	๑๗๗
	(๑) ลักษณะของฟ้องซ้อน	๑๗๗
	(๑)-๑ คดีอยู่ระหว่างพิจารณา	๑๘๐
	(๑)-๒ ห้ามโจทก์ยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกัน	๑๘๐
	(๑)-๓ ห้ามฟ้องเรื่องเดียวกัน	๑๘๐
	๒) ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ	๑๘๑
	(๑) กรณีที่เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ	๑๘๑
	(๒) กรณีที่ไม่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาด หรือประเด็นข้อใดแห่งคดี ไม่เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ	๑๘๒
	(๓) ปัญหาเรื่องการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน	๑๘๓
	๓) ฟ้องซ้ำ	๑๘๓
	(๑) กรณีที่เป็นฟ้องซ้ำ	๑๘๓
	(๑)-๑ ฟ้องใหม่ในประเด็นที่ต้องวินิจฉัย โดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันกับคดีก่อนที่จะถึงที่สุดไปแล้ว	๑๘๓
	(๑)-๒ ฟ้องซ้ำต้องเป็นคู่ความรายเดียวกัน	๑๘๔
	(๒) กรณีที่ไม่เป็นฟ้องซ้ำ	๑๘๕
	(๒)-๑ คดีก่อนศาลยังมีได้วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นแห่งคดีฟ้องใหม่เพื่อให้ศาลชี้ขาดประเด็นแห่งคดีนั้นได้	๑๘๕
	(๒)-๒ คดีก่อนยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด	๑๘๕
	(๓) ปัญหาเรื่องฟ้องซ้ำเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน	๑๘๖

๓.๕.๔.๕ การฟ้องคดีละเมิดต้องเสียค่าขึ้นศาล	๑๘๖
๑) คดีละเมิดเป็นคดีมีทุนทรัพย์	๑๘๗
๒) เมื่อคำขอหลักเป็นคำขอที่อาจคำนวณเป็นราคาค่าเงินได้ ย่อมถือว่าเป็นคดีมีทุนทรัพย์	๑๘๗
๓) คดีละเมิดเสียค่าขึ้นศาลตามตาราง ๑ (๑) (ก) ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	๑๘๘
๓.๕.๔.๖ อายุการฟ้องคดีละเมิดต่อศาลยุติธรรม	๑๘๘
๑) อายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ เป็นอายุความเสียสิทธิ	๑๘๘
(๑) การนับอายุความละเมิดอยู่ในบังคับของประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑ ถึงมาตรา ๑๙๓/๘	๑๘๘
(๒) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๒๓	๑๘๙
๒) อายุความตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง	๑๘๙
๓) อายุความตามมาตรา ๔๔๘ วรรคสอง แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๑	๑๘๙
๔. ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับ ความเสียหายที่เกิดขึ้น (มาตรา ๑๑)	๑๙๒
๔.๑ ผู้เสียหายจะเลือกฟ้องหน่วยงานของรัฐ หรือยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐ พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้	๑๙๒
๔.๒ ผู้เสียหายหมายถึงใคร	๑๙๔
๔.๓ อายุความสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน	๑๙๕
๔.๔ หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการอย่างไร เมื่อผู้เสียหายยื่นคำขอให้พิจารณา ชดเชยค่าสินไหมทดแทน	๑๙๖
๔.๔.๑ ต้องออกไปรับคำขอให้ผู้เสียหายไว้เป็นหลักฐาน (ระเบียบฯ ข้อ ๓๒)	๑๙๖
๔.๔.๑.๑ กรณีที่ผู้เสียหายยังมีได้ยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐพิจารณา ชดเชยค่าสินไหมทดแทน	๑๙๖
๔.๔.๑.๒ กรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้ออกไปรับคำขอ	๑๙๗
๔.๔.๑.๓ กรณีที่หน่วยงานของรัฐออกไปรับคำขอ	๑๙๗
๔.๔.๒ ต้องพิจารณาคำขอโดยไม่ชักช้าและภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในกฎหมาย (มาตรา ๑๑)	๑๙๗
๔.๔.๓ หน่วยงานของรัฐที่รับคำขอให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนของ ผู้เสียหายต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วย	๑๙๙

- ๔.๔.๓.๑ ระเบียบฯ ข้อ ๓๒ และข้อ ๓๓ ๑๙๙
- ๔.๔.๓.๒ คณะกรรมการตามระเบียบฯ ข้อ ๓๓ ต้องดำเนินการอะไร ๑๙๙
- ๔.๔.๔.๓ กรณีเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของส่วนท้องถิ่นกระทำละเมิดต่อบุคคล
ภายนอกจะปฏิบัติตามระเบียบฯ อย่างไร (ระเบียบฯ ข้อ ๓๑) ๑๙๙
๕. หน่วยงานของรัฐที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต้องปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลัง
กำหนดและจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ผู้ยื่นคำขอ (ระเบียบฯ ข้อ ๓๔) ๒๐๐
- ๕.๑ กรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ๒๐๑
- ๕.๑.๑ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องวินิจฉัยสั่งการตามความเห็นของ
กระทรวงการคลัง ๒๐๑
- ๕.๑.๒ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต้องเป็นตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง
กำหนด ๒๐๑
- ๕.๑.๓ หน่วยงานของรัฐจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ผู้ยื่นคำขอตามอัตราดอกเบี้ยผิดนัด
(ระเบียบฯ ข้อ ๓๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง) ๒๐๓
๖. การแจ้งผลการวินิจฉัยคำขอของผู้เสียหายที่ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาชดใช้
ค่าสินไหมทดแทน ๒๐๔
๗. กรณีหน่วยงานของรัฐใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ๒๐๔
- ๗.๑ สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา ๘) ๒๐๔
- ๗.๑.๑ เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีกระทำละเมิดด้วยความจงใจ
หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ๒๐๕
- ๗.๑.๒ การเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่เต็มจำนวนของความเสียหาย
และการหักส่วนแห่งความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือระบบ
การดำเนินงานส่วนรวม (มาตรา ๘ วรรคสอง และวรรคสาม) ๒๐๕
- ๗.๑.๓ การละเมิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน (มาตรา ๘ วรรคสี่) ๒๐๗
- ๗.๒ หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินชดใช้
ค่าสินไหมทดแทนภายในเวลาที่กำหนด และกำหนดจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่
ขอผ่อนชำระตามความเหมาะสม (มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓) ๒๐๗
- ๗.๒.๑ การออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
ภายในเวลาที่กำหนด (ระเบียบฯ ข้อ ๓๘) ๒๐๗
- ๗.๒.๒ หน่วยงานของรัฐต้องกำหนดจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ผ่อนชำระตาม
ความเหมาะสม (มาตรา ๑๓ และระเบียบฯ ข้อ ๓๘) ๒๐๙
- ๗.๒.๓ บุคคลที่กฎหมายระบุให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย อายุความที่
หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
(สิทธิไต่เบี่ย) (มาตรา ๙) ๒๑๐
๘. ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ๒๑๒
- ๘.๑ ผู้เสียหายมีสิทธิเลือกที่จะยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑ หรือฟ้องคดีตามมาตรา ๗
ได้ ๒๑๒

- ๘.๒ ผู้เสียหายจะฟ้องคดีภายหลังเลือกใช้สิทธิยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑ ได้ก็ต่อเมื่อ
ไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ๒๑๒
- ๘.๓ คดีที่ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ๒๑๓
- ๘.๓.๑ ความหมายของมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ๒๑๓
- ๘.๓.๒ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด
ทางละเมิด (ระเบียบฯ ข้อ ๓๕) ๒๑๔
- ๘.๓.๓ การเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี (ระเบียบฯ ข้อ ๓๖) ๒๑๕
- ๘.๔ เจ้าหน้าที่พ้นจากการเป็นคู่ความในคดี (ระเบียบฯ ข้อ ๓๗) ๒๑๖
- ๘.๕ การไต่เบี่ยงจะมีหรือไม่ เพียงใด (ระเบียบฯ ข้อ ๓๘) ๒๑๖
- ๘.๖ หน่วยงานของรัฐที่ถูกฟ้องมิใช่ผู้ต้องรับผิด (มาตรา ๗ วรรคสอง) ๒๑๗

บทที่ ๖ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐ..... ๒๑๘

๑. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ
แห่งนั้น ๒๑๙
- ๑.๑ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรตำบล เจ้าหน้าที่ตำบล และ
หมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และราษฎรซึ่งได้รับแจกจ่ายอาวุธปืนมีฐานะ
เป็นเจ้าหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ หรือไม่ ๒๑๙
- ๑.๒ ความเสียหายจากกฎเป็นความเสียหายตามนิยามข้อ ๔ แห่งระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีฯ หรือไม่ จะใช้บทกฎหมายใดบังคับ และจะมีวิธีการ
แสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไร ๒๒๐
- ๑.๓ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า (ระเบียบฯ ข้อ ๗) ๒๒๓
- ๑.๔ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายแต่งตั้งคณะกรรมการสอบ
ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด (ระเบียบฯ ข้อ ๘) ๒๒๔
- ๑.๔.๑ การเรียกร้องให้บุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการกระทำความผิดต่อหน่วยงาน
ของรัฐไม่ใช่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ และระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีฯ ๒๒๕
- ๑.๔.๒ ข้อกำชับของกระทรวงการคลังในเรื่องการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด
ทางละเมิด ๒๒๕
- ๑.๔.๓ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่ควร
แต่งตั้งผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอบข้อเท็จจริงฯ
เป็นกรรมการ ๒๒๖
- ๑.๔.๔ เมื่อมี “เหตุอันควรเชื่อ” ว่ามีความเสียหายที่เกิดแก่หน่วยงานของรัฐ
เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้ตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ๒๒๗
- ๑.๔.๕ กรณีไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ๒๓๔
- ๑.๔.๕.๑ กรณียังไม่เกิดความเสียหาย ๒๓๔
- ๑.๔.๕.๒ กรณีความเสียหายไม่ได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ๒๓๕

๒. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ
อีกแห่งหนึ่ง ๒๓๖
- ๒.๑ เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายต้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา (ระเบียบฯ ข้อ ๙) ๒๓๖
- ๒.๒ บุคคลซึ่งระบุในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อ ๑๐ มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด (ระเบียบฯ ข้อ ๑๐) ๒๓๙
- ๒.๓ คณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการ
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒๔๑
๓. กรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่งหรือความเสียหาย
เกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ๒๔๑
- ๓.๑ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ หรือข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้อง
แล้วแต่กรณี ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ
ทางละเมิด (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑) ๒๔๑
๔. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ไม่ดำเนินการ
แต่งตั้งคณะกรรมการภายในเวลาอันควรหรือแต่งตั้งกรรมการโดยไม่เหมาะสม
(ระเบียบฯ ข้อ ๑๒) ๒๔๕
- ๔.๑ นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๔๕
- ๔.๒ กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นผู้มีส่วนได้เสีย จึงไม่อาจแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ๒๔๕
- ๔.๓ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ตนแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด คำสั่งแต่งตั้งจะมีผล
บังคับใช้หรือไม่ ๒๔๕
- ๔.๔ ศศปร. ถือเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี หรือไม่ ๒๔๘
๕. องค์ประชุมและมติที่ประชุมคณะกรรมการ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๓) ๒๔๙
๖. คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและ
ต้องพิจารณาการสอบสวนข้อเท็จจริงตามแนวทางของกระทรวงการคลังด้วย
(ระเบียบฯ ข้อ ๑๔) ๒๔๙
- ๖.๑ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณียานพาหนะ
เกิดอุบัติเหตุเสียหาย ๒๕๐
- ๖.๒ แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามประเภทสำนวน
การสอบสวน ๒๕๐
๗. คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริง
และโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน (ระเบียบฯ ข้อ ๑๕) ๒๕๑
๘. คณะกรรมการเมื่อพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง
(ระเบียบฯ ข้อ ๑๖) ๒๕๕

๙. ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการต้องวินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด และส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๗) ๒๕๕
- ๙.๑ นโยบายของกระทรวงการคลังกรณีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทั่วทั้งหน่วยงานของรัฐ ๒๕๕
- ๙.๒ กรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ยังไม่สามารถจัดให้มีระเบียบได้ ให้ผู้รับผิดชอบจัดให้มีระเบียบของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวมีคำสั่งให้หน่วยงานของตนปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี การวินิจฉัยสั่งการโดยมิได้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ จึงไม่ชอบ ๒๕๖
- ๙.๓ การส่งสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและกรณีที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ๒๕๘
- ๙.๓.๑ การส่งสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ๒๕๘
- ๙.๓.๒ กรณีที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ๒๕๙
- ๙.๔ ก่อนปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อ ๑๗ มีปัญหาว่ากรณีใดจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ๒๖๑
- ๙.๔.๑ กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดยินยอมชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่นจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดหรือไม่ ๒๖๑
- ๙.๕ การส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ถือว่าเป็นขั้นตอน วิธีการอันเป็นสาระสำคัญในการออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ ๒๖๑
- ๙.๖ กรณีระเบียบฯ ข้อ ๑๗ วรรคสาม ๒๖๔
- ๙.๖.๑ แม้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่าสิทธิเรียกร้องให้ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนขาดอายุความ ก็ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาล ๒๖๔
- ๙.๗ หน่วยงานที่ได้รับการเสียหายฟ้องคดีต่อศาลก่อนคดีขาดอายุความได้โดยไม่ต้องรอผลการพิจารณาจากกระทรวงการคลัง ตามข้อ ๑๗ วรรคสี่ ของระเบียบฯ ๒๖๕
- ๙.๘ กรณีระเบียบฯ ข้อ ๑๗ วรรคห้า ๒๖๖
- ๙.๙ เจ้าหน้าที่ทำหนังสือรับสภาพหนี้จึงผูกพันต้องชำระหนี้ดังกล่าว แต่การคำนวณค่าสินไหมทดแทนที่คณะกรรมการฯ กำหนดยังไม่เป็นที่ยุติ เพราะต้องรอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ ของระเบียบฯ ๒๖๖
- ๙.๑๐ คำสั่งของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่ให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทนตามข้อ ๑๗ หรือข้อ ๑๘ ของระเบียบฯ สำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดเป็นคำสั่งทางปกครอง ๒๖๗

- ๙.๑๑ คำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด เป็นคำสั่งทางปกครองฯ ซึ่งต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ และประกาศกระทรวงการคลัง ที่ออกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ๒๖๘
- ๙.๑๑.๑ ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีอำนาจตามกฎหมายที่จะออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ หรือไม่ ๒๖๘
- ๙.๑๑.๒ การออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ต้องสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๘ ๒๗๐
- ๙.๑๑.๓ การออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ โดยมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๘ วรรคหนึ่งต้องไม่คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ๒๗๑
- ๙.๑๑.๔ คำสั่งที่ออกโดยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ของประกาศกระทรวงการคลังเป็น การกระทำที่มีลักษณะผิดพลาดอย่างชัดแจ้งร้ายแรง ถือเสมือนว่า ไม่มีการออกคำสั่งทางปกครอง ศาลไม่จำเป็นต้องเพิกถอนคำสั่งนั้น ๒๗๔
- ๙.๑๑.๕ ต้องอุทธรณ์คำสั่งก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครอง แต่ถ้าตามคำสั่งนั้น ทำให้เข้าใจโดยสุจริตว่าไม่ต้องอุทธรณ์ ศาลย่อมรับคำฟ้องไว้พิจารณา ๒๗๖
- ๙.๑๒ คำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นคำสั่งทางปกครอง ดังนั้น จะนำเรื่องการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับได้หรือไม่ ๒๗๗
- ๙.๑๒.๑ คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าการนำเรื่องการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาใช้บังคับนั้นย่อมทำไม่ได้ ๒๗๗
- ๙.๑๓ แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ๒๗๘
- ๙.๑๔ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ฎีกาคดีแพ่งและคดีอุทธรณ์ ๒๗๙
- ๙.๑๕ กรณีศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนคำสั่งให้ชำระค่าสินไหม ทดแทนของหน่วยงาน ๒๗๙
๑๐. เมื่อกระทรวงการคลังแจ้งผลการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง หน่วยงานของรัฐ ที่เสียหายต้องสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลังหรือไม่ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๘) ๒๗๙
- ๑๐.๑ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วน ท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ อาจวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานดังกล่าวปฏิบัติตาม ที่เห็นว่าถูกต้องแตกต่างจากความเห็นกระทรวงการคลังได้ ๒๗๙

๑๑. การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ให้คดีใช้ค่าสินไหมทดแทน	๒๘๒
๑๑.๑ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ให้คดีใช้ค่าสินไหมทดแทน จะต้องดำเนินการอย่างไร และเมื่อมีการเพิกถอนแล้วจะมีขั้นตอนดำเนินการเพื่อกำหนดให้คดีใช้ค่าสินไหมทดแทนใหม่อย่างไร และต้องทำภายในระยะเวลาเท่าใด	๒๘๒
๑๒. กฎหมายที่ใช้บังคับกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และสิทธิเรียกร้องให้คดีใช้ค่าสินไหมทดแทนจะมีได้เพียงใด	๒๘๓
๑๒.๑ การที่เจ้าหน้าที่ผู้เข้าพักในบ้านพักที่ทางราชการจัดให้มีหน้าที่ดูแลรักษาบ้านพักเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่	๒๘๔
๑๒.๒ วันกระทำความผิดกรณีทุจริตขอรับเงินชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกอันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ศุลกากรกระทำความผิดต่อกรมศุลกากร	๒๘๔
๑๒.๒.๑ วันที่ยื่นคำขอชดเชยต่อกรมศุลกากรเป็นวันกระทำความผิด	๒๘๕
๑๒.๒.๒ วันที่กรมศุลกากรออกบัตรภาษีเป็นวันกระทำความผิด	๒๘๗
๑๒.๒.๓ วันที่รับบัตรภาษีไปจากกรมศุลกากรเป็นวันกระทำความผิด	๒๘๘
๑๒.๒.๔ วันที่มีการนำบัตรภาษีไปชำระค่าภาษีอากรเป็นวันกระทำความผิด	๒๘๘
๑๒.๒.๕ วันวางฎีกาเบิกเงินตามมูลค่าบัตรภาษีเป็นวันกระทำความผิด	๒๘๙
๑๒.๒.๖ ความเห็นของผู้เขียน (วันที่ตรวจปล่อยของไปจากอารักขาของศุลกากรโดยกรมศุลกากรรับชำระภาษีตามบัตรภาษีเป็นวันกระทำความผิด)	๒๙๐
๑๒.๒.๖.๑ ความเห็นของผู้เขียนกรณีข้อ ๑๒.๒.๑	๒๙๐
๑๒.๒.๖.๒ ความเห็นของผู้เขียนกรณีข้อ ๑๒.๒.๒	๒๙๐
๑๒.๒.๖.๓ ความเห็นของผู้เขียนกรณีข้อ ๑๒.๒.๓	๒๙๑
๑๒.๒.๖.๔ ความเห็นของผู้เขียนกรณีข้อ ๑๒.๒.๔	๒๙๑
๑๒.๒.๖.๕ ความเห็นของผู้เขียนกรณีข้อ ๑๒.๒.๕	๒๙๑
๑๒.๓ เจ้าหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐโดยทุจริตเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่	๒๙๖
๑๒.๓.๑ แนวทางที่หนึ่งไม่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่	๒๙๖
๑๒.๓.๑.๑ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	๒๙๖
๑๒.๓.๑.๒ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด	๒๙๖
๑๒.๓.๑.๓ ความเห็นนักวิชาการ	๒๙๗
๑๒.๓.๒ แนวทางที่สองเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่	๒๙๘
๑๒.๓.๒.๑ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล	๒๙๘
๑๒.๓.๒.๒ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	๒๙๙
๑๒.๓.๒.๓ คำตัดสินของศาลปกครองสูงสุด	๓๐๐
๑๒.๓.๓ ความเห็นของผู้เขียน	๓๐๑

- ๑๒.๔ เจ้าหน้าที่ละเว้นปฏิบัติหน้าที่เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐเสียหายเป็น
บ้านพักละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ ๓๐๒
- ๑๒.๕ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ตาย ฟ้องคดี
ต่อศาลปกครองได้ ๓๐๓
- ๑๒.๖ เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อผิดนัด
ชำระหนี้ต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔ ๓๐๓
- ๑๒.๗ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดต่อหน่วยงาน
ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดฯ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ๓๐๔
- ๑๒.๘ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่กรณีกระทำความผิดต่อหน่วยงาน
ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ ๓๐๔
- ๑๒.๘.๑ อายุความเป็นระยะเวลาอย่างหนึ่ง ๓๐๕
- ๑๒.๘.๒ ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดมีความหมายอย่างไร ๓๐๕
- ๑๒.๘.๓ กรณีอายุความสองปีในการใช้สิทธิเรียกร้องตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง
ยังไม่เริ่มนับ ๓๐๖
- ๑๒.๘.๔ การนับอายุความตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดฯ ๓๐๗
- ๑๒.๘.๕ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่กรณีอายุความหนึ่งปี ๓๐๘
- ๑๒.๘.๖ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดขาดอายุความ
เมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่วันทำละเมิด ๓๐๘
- ๑๒.๘.๗ อายุความสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในมูลละเมิดซึ่งเป็นความผิดอาญา
กรณีเจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ จะใช้อายุความตาม
มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ
หรือไม่ ๓๑๑
- ๑๒.๘.๗.๑ ความเห็นแนวทางแรกใช้มาตรา ๑๐ วรรคสอง
แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ ๓๑๑
- ๑๒.๘.๗.๒ ความเห็นแนวทางที่สองใช้อายุความทางอาญาที่ยาวกว่า
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘
และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๕๑ ๓๑๑
- ๑๒.๘.๗.๓ ความเห็นของผู้เขียน ๓๑๒
- ๑๒.๘.๘ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิรับมรดก
ของผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔
วรรคสาม ๓๑๔

๑๓. ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดนอกจากต้องแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบแล้ว ยังต้องแจ้งอะไรอีก (ระเบียบฯ ข้อ ๑๙)	๓๑๘
๑๓.๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๙	๓๑๘
๑๓.๒ กรณีผู้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมิได้แจ้งสิทธิ และระยะเวลาในการยื่นคำอุทธรณ์	๓๑๙
๑๔. ผู้ร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดร่วมกันวินิจฉัยสั่งการและเสนอความเห็นทั้งหมดไปยังกระทรวงการคลัง (ระเบียบฯ ข้อ ๒๐)	๓๒๐
๑๕. คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง	๓๒๐
๑๕.๑ องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง (ระเบียบฯ ข้อ ๒๑)	๓๒๐
๑๕.๒ องค์ประชุมและมติที่ประชุม (ระเบียบฯ ข้อ ๒๑ วรรคสี่ ประกอบกับระเบียบฯ ข้อ ๑๓)	๓๒๑
๑๕.๓ คำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง	๓๒๑
๑๕.๓.๑ การทุจริต/ขาดบัญชี	๓๒๑
๑๕.๓.๒ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	๓๒๑
๑๕.๓.๓ โจรกรรม/สูญหาย	๓๒๒
๑๕.๓.๔ อุบัติเหตุ	๓๒๒
๑๕.๓.๕ ภัยธรรมชาติ/เพลิงไหม้	๓๒๒
๑๕.๓.๖ เหตุอื่นๆ	๓๒๒
๑๖. เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น จะชดใช้ความเสียหายด้วยอะไร (ระเบียบฯ ข้อ ๒๒ และข้อ ๒๓)	๓๒๓
๑๗. กรณีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตาย จะดำเนินการอย่างไร (ระเบียบฯ ข้อ ๒๔)	๓๒๓
๑๘. การขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทน ต้องคำนึงถึงอะไรบ้าง (ระเบียบฯ ข้อ ๒๕)	๓๒๕
๑๙. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคำนวณ การวางหลักประกัน หนังสือผ่อนชำระ และสัญญาค้ำประกัน (ระเบียบฯ ข้อ ๒๖)	๓๒๗
๒๐. กรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จะดำเนินการอย่างไร (ระเบียบฯ ข้อ ๒๗)	๓๒๗
๒๑. การประนีประนอมยอมความต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน (ระเบียบฯ ข้อ ๒๘)	๓๓๐
๒๒. ระเบียบฯ ข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ หรือข้อ ๒๘ จะใช้บังคับกับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือไม่ (ระเบียบฯ ข้อ ๒๙)	๓๓๑
๒๓. การฟ้องคดีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่	๓๓๑
บทที่ ๗ ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....	๓๓๒
๑. งานเอกสารวิชาการส่วนบุคคล	๓๓๒
๑.๑ ปัญหาเรื่องประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง	๓๓๒

๑.๒ ปัญหาเกี่ยวกับอายุความ	๓๓๓
๑.๒.๑ กรณีอายุความตามมาตรา ๙	๓๓๓
๑.๒.๒ กรณีอายุความตามมาตรา ๑๐	๓๓๓
๑.๓ ปัญหาการกำหนดสัดส่วนความรับผิด	๓๓๔
๑.๔ ปัญหาเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	๓๓๔
๑.๕ ปัญหาการดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	๓๓๔
๒. ความเห็นของรองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ ภาคีรัตน์	๓๓๕
๓. รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐ	๓๓๕
๔. ความเห็นของผู้เขียน	๓๓๗
๔.๑ การแก้ไขปัญหาระยะสั้น	๓๓๗
๔.๒ การแก้ไขปัญหาระยะยาว	๓๓๘

บรรณานุกรม.....	๓๓๙
-----------------	-----

ภาคผนวก

๑. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๓๔๒
๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๓๔๖
๓. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๘/ว.๗๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย	๓๕๔
๔. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๗/ว.๗๒ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๓๕๖
๕. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว.๘๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด	๓๕๙
๖. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๑๘.๑/ว.๘๗ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๕ เรื่อง วิธีปฏิบัติทางการเงินกรณีปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม	๓๗๒
๗. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๘.๗/ว.๑๐๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยกรณีเบิกจ่ายไม่ถูกต้อง และกรณีกระทำผิดทางละเมิด	๓๗๔
๘. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว.๑๑๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่	๓๗๖
๙. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว.๓๓๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ	๓๘๕

๑๐. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว.๑๓๙ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่ที่พักอยู่ในบ้านพักของทางราชการกระทำละเมิด ๓๙๔
๑๑. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๙ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายจากภัยธรรมชาติ ๓๙๘
๑๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๔๘ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณี ยานพาหนะเกิดอุบัติเหตุเสียหาย ๔๐๓
๑๓. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว.๖๐ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ๔๐๕
๑๔. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๖๔ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประนีประนอมยอมความในคดีแพ่ง ๔๐๘
๑๕. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/๑๕๕๕๕-๑๕๕๕๗ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณีการเกิดความเสียหายกับทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๔๑๒
๑๖. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๔๔ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๙ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ ฎีกาคดีแพ่ง และอุทธรณ์คดีปกครอง ๔๑๔
๑๗. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว.๓๓๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ เรื่อง การส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ๔๑๗
๑๘. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๑ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๐ เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดที่มีผลมาจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ๔๑๙
๑๙. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว.๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน ๔๒๐
๒๐. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ๔๔๐
๒๑. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การชักข้อความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ๔๔๙
๒๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว.๒๑๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ๔๕๒

๒๓. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๔/ว.๙๗ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑
เรื่อง การเพิกถอนคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษาของศาลปกครอง ๔๕๕
๒๔. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว.๓๗๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑
เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ๔๕๖
๒๕. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว.๔๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒
เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ๔๖๓
๒๖. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๑๐.๖/ว.๔๖ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์
๒๕๕๓ เรื่อง ชักข้อความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการส่งสำนวนการสอบ
ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ๔๗๒
๒๗. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนกรณี
เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ๔๗๔